

Víte, kdo byl Sixtus, Kornélius, Cyprián? Odpověď přináší nový seriál

Petr, Pavel, Ondřej, Jakub, Jan, Tomáš, Jakub, Filip, Bartoloměj, Matouš, Šimon a Tadeáš, Línus, Klétus Klement, Sixtus, Kornélius, Cyprián, Vavřinec, Chryzogon a další...

Dlouhý řetěz jmen, která slyšíme v První Eucharistické Modlitbě, nejčastěji o nedělích a svátcích. Jak na nás působí? Možná jako Ježíšův rodokmen z Matoušova evangelia – prostě bychom chtěli, aby už byl jeho konec.

Víme, kdo se za těmito jmény skrývá, kdo byli ti, jejichž jména si v modlitbě připomínáme? Jak se vůbec do tohoto textu dostali?

V nejbližších číslech Farních listů Vám chceme tyto postavy přiblížit. Dnes však začneme obecným úvodem do modlitby eucharistické. V textu se budeme inspirovat knihou Adolfa Adama, Liturgika. Křesťanská bohoslužba a její vývoj.

Druhá základní část mše svaté, po liturgii slova, liturgie eucharistie, začíná průvodem s obětními dary, po kterém následuje tzv. příprava darů a modlitba celebranta nad těmito dary.

Nadcházející část mše se sestává z bloku modliteb a obřadů zvaného **eucharistickou modlitbou**. Začíná prefací a končí velkou doxologií před Otčenášem. V římské liturgii se nazývá rovněž **kánon**, což znamená „ustálená část, pravidlo“.

Velká vážnost eucharistické modlitby vedla západní církev v raném středověku ke spornému zvyku, který se později stal zákonem, že se totiž s výjimkou preface a Sanktus modlila tiše. Tak byla eucharistická modlitba zahalena přímo dvojitým závojem: věřící nemohli slyšet a kvůli latině nemohli ani rozumět. Teprve od roku 1965 se smí eucharistická modlitba přednášet nahlas, od roku 1967 navíc i v mateřském jazyce.

Snahy o reformování jediné eucharistické modlitby západní církve, tzv. římského kánonu, se ukázaly pro množství vsuvek obětních modliteb, připomínek svatých a přímluv jako nereálné. Proto vydal papež pokyn, aby římský kánon zůstal zachován ve své tradiční podobě. Měly však k němu být přiřazeny pro volný výběr tři další eucharistické modlitby. Tento nový mešní řád vstoupil v platnost v roce 1968. Od té doby se římský kánon označuje jako První Eucharistická Modlitba (EM I). Další anafora (EM II) je přepracovanou eucharistickou modlitbou římského kněze a mučedníka Hippolyta z počátku 3. století. Lze o ní tedy mluvit jako o eucharistické modlitbě doby mučedníků.

Třetí eucharistická modlitba (EM III) je vytvořena zcela nově a její tvůrce vedla snaha o jasnou přehlednost uspořádání jednotlivých skladebných prvků. EM IV obsahuje podstatné části východní liturgie Basila Velikého. Pro obsáhlé díkyčinění za všechny spásné činy Boží se jí říká také spásnědějinná anafora. Druhá a čtvrtá modlitba mají i svoji vlastní prefaci.

V následujících letech byly zavedeny do římského misálů další modlitby: EM V., která má čtyři preface: *Bůh řídí svou církev, Ježíš naše cesta, Kristus vzor lásky a Církev na cestě k jednotě*; další dvě eucharistické modlitby o tajemství smíření a tři pro mše s dětmi.

Eucharistické modlitby uvádí třídní dialog, v němž se setkáváme s nejstarší židovskou i křesťanskou tradicí („Pán s vámi...“, „Vzhůru srdce...“, „Vzdáváme díky“). Z tohoto úvodního modlitebního dialogu jasně vysvítá, že ani eucharistickou modlitbu nelze chápat jako výlučnou záležitost celebranta, nýbrž jako modlitbu celého Božího lidu.

Slovo „preface“ popisuje modlitbu kněze, který před tváří Boží a přede všemi „jménem veškerého svatého lidu oslavuje Boha Otce a vzdává mu díky za celé dílo spásy nebo za jeho určitou část podle různého charakteru dne, svátku či doby“. Tradičních římských prefací bylo na sklonku křesťanského starověku hodně přes dvě stovky, ale na konci 6. století byly redukovány na čtrnáct. Tyto preface většinou zmiňují pouze jeden určitý aspekt Kristova vykupitelského díla. Mezi četnými novými prefacemi nalézáme však také chválu a díky za celé spasitelné dílo Kristovo, nebo i celé dějiny spásy od stvoření až po Kristův druhý příchod.

Slova ustanovení římského kánonu nejsou ve svém doslovném znění shodná ani s jednou ze čtyř biblických zpráv o ustanovení eucharistie. Předpokládá se, že jsou dědictvím nějaké liturgické tradice, která byla fixována ještě před sepsáním novozákonních spisů. Nejnovější reforma stanovila pro všechny eucharistické modlitby stejné znění Ježíšových slov.

Ve středověku byla na Západě slova ustanovení doprovázena některými slavnostními znameními, k nimž patřilo poklekání jako projev klanění, dále okuřování kadidlem a zvonění. Pozdvihování konsekrované hostie vzešlo ze silné touhy středověku po spatření a hledění (asi kolem roku 1200), k pozdvihování kalicha se přistoupilo až později.

Součástí všech čtyř EM je připomínka mučedníků a svatých, zejména Bohorodičky a apoštolů. Zvláště obsáhlá je tato pasáž v EM I, kde se jmenují před slovy ustanovení i po nich četní svatí. Text EM III počítá s možností připojení jmen dalších světců (svatí, jejichž svátek se toho dne slaví, nebo patronové). Přebujelý kult svatých mohl v minulosti někdy do jisté míry zastřít pohled na Kristovo tajemství spásy. Ale i opačný extrém, úplné opomíjení úcty svatých by ochudilo plnost křesťanské víry.